herpy

WARANY

Mitchell's water monitor

Varanus mitchelli

Varanus mitchelli to smukły, półwodny waran z północnej Australii, zwykle o długości 60-70 cm, maksymalnie około 1 m, z bocznie spłaszczonym ogonem służącym do pływania. Gatunek jest płochliwy, w hodowli niemal nieznany i uznany za krytycznie zagrożony, ponieważ toksyny zawleczonej ropuchy *Rhinella marina* zdziesiątkowały jego populacje. Doświadczeń z utrzymaniem jest bardzo mało i jest to gatunek wyłącznie dla bardzo doświadczonych hodowców.

Rodzina: Varanidae

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**60-96 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**10-15 lat**
Aktywność	**Za dnia**
Tryb życia	**Nadrzewny i półwodny**
Środowisko	**Sawanna i mokradła**
Trudność	**Ekspert**

HODOWLA

Min. terrarium	**200 × 100 × 150 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**28-32 °C**
Miejsce wygrzewania	**40-50 °C**
Temperatura w nocy	**22-25 °C**
Wilgotność	**50-80%**
Woda	**Część wodna** głębokość 20-30 cm
UVB	**Zalecane** Strefa Fergusona 3
Pokarm	**Owady i kręgowce**
Utrzymanie	**Pojedynczo**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Wielkość zniesienia	**7-27 jaj**
Zniesienia w roku	**2-6**
Inkubacja	**90-289 dni** przy 26-31 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Załącznik II**
Załącznik unijny	**Załącznik B**
IUCN	**Krytycznie zagrożony (CR)**

O gatunku

Varanus mitchelli to mały do średniego waran z podrodzaju *Odatria*. Jest gładki i smukły, a ogon ma 1,7-2,1 raza dłuższy od tułowia i silnie spłaszczony bocznie na całej długości z wyjątkiem nasady. Spłaszczony ogon to przystosowanie do życia w wodzie. Od *V. mertensi* gatunek różni się mniejszymi rozmiarami, nieco słabiej spłaszczonym ogonem, mniejszą liczbą rzędów łusek w środkowej części ciała oraz ciemniejszym spodem ciała z wyraźnie poprzecznie prążkowanym gardłem i ciemnym spodem ogona. U *V. mertensi* zarówno gardło, jak i spód ogona są jasne.

Gatunek został opisany w 1958 roku przez Roberta Mertensa na podstawie osobnika zebranego w Oenpelli na Terytorium Północnym. Jest płochliwy i prowadzi skryty tryb życia, w naturze obserwuje się go rzadko. Jest zarówno półwodny, jak i półnadrzewny: pływa, poluje przy wodzie i wspina się na drzewa i krzewy wzdłuż brzegów.

Dorosłe osobniki mierzą zwykle 60-70 cm, maksymalnie 96 cm długości całkowitej, a długość od pyska do kloaki dochodzi do 35 cm. Masa dorosłych osobników nie jest udokumentowana. Świeżo wyklute młode mają łącznie 14-18 cm, z czego tułów to 5-7 cm, i ważą 2,6-4,5 g.

Największym zagrożeniem jest ropucha *Rhinella marina*, zawleczona do Australii. Warany, które zjadają te trujące ropuchy, giną, a po pojawieniu się ropuch odnotowano gwałtowne spadki liczebności i lokalne wymieranie. Obecnie gatunek ma status krytycznie zagrożonego na Czerwonej liście IUCN.

Występowanie i środowisko

Varanus mitchelli występuje wyłącznie w północnej Australii: w północnej części Australii Zachodniej i na Terytorium Północnym, a jego zasięg sięga tuż do północno-zachodniego Queenslandu. Miejsce typowe leży około 8 km na zachód od Oenpelli w Ziemi Arnhema na Terytorium Północnym. Poza Australią gatunek nie występuje.

Granice zasięgu nie są dokładnie wyznaczone, a gatunek jest tak skryty, że stwierdzeń jest niewiele. Granice na mapie są szacunkowe, a zaznaczone stwierdzenia najlepiej pokazują, gdzie go odnotowano.

> **Naturalny zasięg:** Australia.

ŚRODOWISKO

Varanus mitchelli uważany jest za gatunek związany z wodami słodkimi: ciekami, brzegami i terenami podmokłymi tropikalnej północy, gdzie wyraźnie zaznacza się pora deszczowa i pora sucha. Jest półwodny i półnadrzewny, a schronienia szuka w roślinności przybrzeżnej i na drzewach przy wodzie. Śpi pod luźną korą, w szczelinach skalnych, w dziuplach i na gałęziach nad wodą.

Nowsze obserwacje z okolic Darwin pokazują, że gatunek żyje również w wodach słonawych i w zasolonym środowisku, m.in. w namorzynach i innych siedliskach przybrzeżnych, więc jego nisza jest szersza, niż wcześniej sądzono. Aktywność zmienia się sezonowo, a zwierzę jest bardzo trudne do wypatrzenia. Dokładne wartości temperatury i wilgotności w jego siedliskach nie są udokumentowane. Klimat tropikalnej północy jest ciepły przez cały rok, a pora deszczowa i sucha decydują o dostępności wody.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

Hodowla

TERRARIUM

Doświadczeń z utrzymaniem *Varanus mitchelli* jest niemal brak, dlatego zalecenia opierają się na pokrewnym *V. acanthurus*, na jednym udanym odchowie tego gatunku oraz na jego życiu w naturze.

Dorosły osobnik potrzebuje terrarium o wymiarach co najmniej 200 × 100 × 150 cm (długość × szerokość × wysokość) z grubą warstwą podłoża, w którym co najmniej jedną trzecią dna zajmuje woda. Większe jest zawsze lepsze. Wymiary wynikają z ogólnej zasady dla waranów wspinających się (5 × 2 × 4 razy długość od pyska do kloaki) z dodatkowym miejscem na część wodną. Takie terrarium trzeba zbudować samodzielnie albo przeznaczyć na nie mały pokój, gotowego się nie kupi. Młode można umieścić w tym samym terrarium, jeśli mają gęste kryjówki i łatwo znajdują pokarm, w przeciwnym razie przez pierwsze kilka miesięcy trzymaj je w mniejszym pojemniku.

Zaaranżuj stabilną, bezpieczną część wodną z łagodnym zejściem lub kamieniami, żeby zwierzę mogło łatwo wyjść, a wodę musi się dać wymieniać i utrzymywać w czystości. Zapewnij ukośnie ułożone gałęzie, korzenie i korek do wspinaczki i wygrzewania nad wodą i przy niej, wiele kryjówek (rurki korkowe, wydrążone korzenie, kamienie) oraz wilgotne podłoże z ziemi i włókna kokosowego, w którym zwierzę może kopać. Zadbaj o ruch powietrza dzięki siatkowym wstawkom. Wszystkie drzwiczki muszą mieć pewne zamknięcia, bo warany są silne i wytrwałe. Wszystkie lampy grzewcze i źródła ciepła muszą być osłonięte, żeby zwierzę nie mogło się poparzyć.

TEMPERATURA

W dzień temperatura w terrarium powinna wynosić 28-32 °C, a wygrzewisko powinno osiągać 40-50 °C, mierzone jako temperatura powierzchni termometrem na podczerwień. Na noc ogrzewanie się wyłącza, a temperatura spada do 22-25 °C. Gatunek nagrzewa się na wygrzewisku, a gdy robi się za gorąco, szuka cienia i wody, dlatego ważny jest duży gradient temperatur.

Stosuj kilka żarówek halogenowych lub innych źródeł ciepła obok siebie, żeby całe ciało nagrzewało się równomiernie, i steruj nimi termostatem. Woda powinna mieć umiarkowaną temperaturę, bez zimnych przeciągów.

WILGOTNOŚĆ I WODA

Wilgotność powietrza powinna wynosić 50-80 %: nieco wyższa nocą i przy wodzie, niższa przy wygrzewisku.

Część wodna i wilgotne podłoże utrzymują wilgotność. Ruch powietrza musi być dobry, żeby podłoże nie zakwaszało się ani nie pleśniało, a skóra i pazury nie mogą stale tkwić w mokrym podłożu. Pomocna przy linieniu jest wilgotna kryjówka.

WODA I JAKOŚĆ WODY

Gatunek jest półwodny, więc stała część wodna jest elementem terrarium, a nie tylko poidłem. Zbiornik powinien być na tyle duży, żeby zwierzę mogło pływać, i na tyle głęboki, żeby mogło nurkować, ale z łagodnym zejściem lub kamieniami, żeby zawsze mogło wyjść. W najgłębszym miejscu woda powinna mieć 20-30 cm.

Warany często wypróżniają się w wodzie, dlatego trzeba ją często wymieniać i zapewnić wydajną filtrację lub możliwość spuszczania. Utrzymuj wodę w czystości, żeby skóra i błony śluzowe nie były atakowane przez bakterie, i myj ręce po każdym kontakcie z wodą.

OŚWIETLENIE I UVB

Gatunek jest dzienny i wygrzewa się, dlatego potrzebuje UVB odpowiadającego strefie Fergusona 3. Zamontuj świetlówkę T5 (10-12 %) lub mocną lampę kombinowaną nad wygrzewiskiem, tak żeby zwierzę mogło podejść blisko i schronić się w cieniu.

Świetlówki UVB wymienia się zgodnie z zaleceniami producenta, zwykle po 12 miesiącach, a indeks UV warto kontrolować miernikiem. Światło powinno być włączone około 12 godzin dziennie, latem nieco dłużej, zimą nieco krócej; steruj nim wyłącznikiem czasowym. Wygrzewisko powinno być najjaśniejszym miejscem w terrarium, bo warany kojarzą światło z ciepłem.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

W naturze gatunek zjada głównie szarańczaki, pająki i ryby, ale także inne bezkręgowce, płazy, gady i ich jaja, małe ssaki i ptaki. Owady są więc dobrą podstawą diety, uzupełnianą małymi rybami. Podawaj dobrze odżywione świerszcze, szarańczę, karaczany dubia, karaczany discoid i podobne, najlepiej wielkości głowy zwierzęcia lub nieco mniejsze. Małe warany karm codziennie, a dorosłe kilka razy w tygodniu małymi porcjami, żeby nie utyły. Możesz zawieszać pokarm wysoko albo podawać małe, całe ryby do wody, żeby zwierzę mogło polować.

Owady oprószaj wapniem i multiwitaminą, a witaminę D3 stosuj ostrożnie, dopóki zwierzę ma dostęp do UVB. Owady karmowe powinny pochodzić z hodowli i być wcześniej dobrze odżywione. Gryzonie stanowią w naturze tylko niewielką część diety i łatwo prowadzą do otyłości i uszkodzeń wątroby, dlatego mogą być co najwyżej rzadkim przysmakiem. Rozmrożone małe ryby lub jaja można podawać dla urozmaicenia. Obserwuj masę i kondycję zwierzęcia i dostosowuj do nich ilość pokarmu.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Varanus mitchelli to płochliwy i ostrożny gatunek, który dużo się ukrywa i nie jest zwierzęciem do codziennego brania na ręce. Ugryzienia tak małego warana nie są groźne, ale pazury są ostre i mogą drapać, a ugryzienie może wywołać infekcję. Zwierzę jest szybkie i może uciec, jeśli się wyrwie, ale nie powoduje poważnych obrażeń, jakie mogą zadać duże warany.

Oswajanie musi przebiegać powoli. Siadaj spokojnie przy terrarium, pozwól zwierzęciu przyzwyczaić się do twojej ręki i zapachu i podawaj pokarm pęsetą. Nie chwytaj go od góry, bo ręka nad nim przypomina ptaka drapieżnego. Nie przytrzymuj go siłą; krótkie chwile na ręce wystarczą. Jak bardzo zwierzę się oswaja, nie jest udokumentowane.

Gady mogą przenosić salmonellę. Zawsze myj ręce po kontakcie ze zwierzęciem, wodą, podłożem i akcesoriami, trzymaj dzieci i kobiety w ciąży z dala od sprzątania i nie używaj przyborów kuchennych do terrarium. Gatunek trzyma się pojedynczo, a samców nigdy nie wolno trzymać razem. Stres objawia się ucieczką, otwartym pyskiem, syczeniem, odmową pokarmu i zbyt długim przebywaniem w kryjówce.

Czytaj więcej: Kwarantanna i higiena

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Różnice płciowe i wiek osiągnięcia dojrzałości płciowej nie są dla tego gatunku udokumentowane. U pokrewnych gatunków z podrodzaju *Odatria* samce są zwykle nieco większe od samic, a lekarz weterynarii z doświadczeniem w leczeniu gadów może określić płeć.

Zwierzęta osiągają dojrzałość płciową przy długości od pyska do kloaki około 22 cm. Do rozrodu przeznaczaj tylko dorosłe osobniki w dobrej kondycji i nie pozwalaj młodym samicom składać jaj, zanim w pełni nie dorosną.

GODY I KOPULACJA

Kopulacja i sezon rozrodczy nie są szczegółowo udokumentowane. Gatunek może rozmnażać się w niewoli, ale doświadczenia opierają się na niewielu osobnikach. Nie wiadomo, czy gatunek potrzebuje chłodniejszego okresu, dlatego nie należy bez powodu wprowadzać zimowania.

Wprowadź samca do terrarium samicy i uważnie ich obserwuj. Jeśli samiec jest zbyt natarczywy, trzeba go natychmiast usunąć. Przez cały sezon zapewnij samicy obfity pokarm i wapń. Po złożeniu jaj samica powinna dostawać dodatkowy pokarm.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Zniesienia liczą 7-27 jaj: w naturze zwykle 7-12, w niewoli do 27, średnio około 20. Samica może złożyć w sezonie do sześciu zniesień w odstępach 6-9 tygodni. Jaja ważą 3,0-6,1 g, mają 23-32 mm długości i 11-19 mm szerokości.

Umieść w terrarium skrzynkę lęgową z wilgotną ziemią lub wermikulitem, żeby samica mogła zakopać jaja. Jeśli nie ma odpowiedniego miejsca, warany często składają jaja w niekorzystnych miejscach albo je zatrzymują, co może prowadzić do zatrzymania jaj. Skontaktuj się z lekarzem weterynarii z doświadczeniem w leczeniu gadów, jeśli samica kopie, ale nie składa jaj, wydaje się chora lub przez kilka dni jest ociężała.

INKUBACJA

Jaja ostrożnie przenosi się do inkubatora, nie obracając ich. Umieść je w półwilgotnym wermikulicie lub perlicie w zamkniętym pojemniku z małymi otworami wentylacyjnymi i utrzymuj stabilną temperaturę. W temperaturze 26-31 °C wyklucie następuje po 157-289 dniach, w naturze po 90-150 dniach. Długa i bardzo zmienna inkubacja wymaga cierpliwości.

Która temperatura w tym zakresie daje najlepsze wyniki, nie jest udokumentowane. Jaj, które się zapadają lub pleśnieją, nie usuwaj, dopóki nie masz pewności, że są martwe.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

ODCHÓW MŁODYCH

Świeżo wyklute młode ważą 2,6-4,5 g i mają łącznie 14-18 cm długości przy długości od pyska do kloaki 5-7 cm. Tułów dorasta do około 10 cm w ciągu 7-8 tygodni, potem wzrost zwalnia: o około 5 cm w ciągu kolejnych dwóch lat. Młode są tak małe, że potrzebują drobnych owadów karmowych, takich jak świeżo wyklute świerszcze, skoczogonki i małe mączniki, oprószonych wapniem. Karm je codziennie i podawaj wodę w płytkiej misce, w której nie mogą się utopić. Trzymaj je osobno, bo młode wykazują wobec siebie zachowania dominacyjne.

Dla młodych najlepsze jest mniejsze terrarium z płytką częścią wodną i mnóstwem kryjówek. Waż je co dwa tygodnie i przenoś do większego terrarium, gdy rosną.

Zdrowie i częste błędy

Typowe problemy waranów, które dotyczą również *Varanus mitchelli*:

- Zbyt niska temperatura lub brak wygrzewiska prowadzą do złego trawienia, utraty apetytu i osłabienia odporności.
- Zbyt mało UVB i wapnia prowadzi do choroby metabolicznej kości z miękkimi szczękami, wygiętymi kończynami i drżeniem. Oprószaj pokarm i stosuj porządne oświetlenie UVB.
- Otyłość i uszkodzenia wątroby, jeśli pokarm zawiera za dużo tłuszczu, zwłaszcza gdy podaje się gryzonie.
- Problemy skórne i grzybice w stale mokrym podłożu lub w brudnej wodzie.
- Pasożyty i stres u osobników odłowionych z natury, które często mają robaki jelitowe i inne pasożyty. Zleć lekarzowi weterynarii badanie kału i trzymaj nowe zwierzęta w kwarantannie.

- Zatrzymanie jaj u samic bez odpowiedniego miejsca do ich złożenia.

Zdrowe zwierzę ma jasne oczy, zaokrąglony ogon, równą, gładką skórę i jest aktywne. Zgłoś się do lekarza weterynarii z doświadczeniem w leczeniu gadów, jeśli zwierzę chudnie, nie je przez kilka tygodni lub wygląda na osłabione. Gatunek jest bardzo rzadki w prywatnych kolekcjach, więc znajdź weterynarza z wyprzedzeniem.

Zwierzęta w handlu są rzadkie, a w hodowli nie ma właściwej linii hodowlanej. Gatunek pojawiał się w nielegalnym handlu. Jeśli zwierzę pochodzi z odłowu, trzeba liczyć się z pasożytami, stresem i złą kondycją.

Czytaj więcej: Typowe choroby i objawy choroby Czytaj więcej: Zakup zwierząt: odchów, odłów i transport

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.